

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering : 6-11-2025

Onderwerp : Programmabegroting 2026 – 2029: "Eigen koers houden maakt sterk!"

Voorgestelde beslissing

- 1 De programmabegroting 2026 "Eigen koers houden maakt sterk!" vast te stellen;
- 2 De meerjarenraming 2027-2029 voor kennisgeving aan te nemen.

Aanleiding

Jaarlijks besluit de raad over de Programmabegroting. In de Programmabegroting stelt de raad de inhoudelijke en financiële kaders voor het komende jaar vast.

Met gepaste trots bieden wij u de programmabegroting 2026–2029 "Eigen koers houden maakt sterk!" aan. Dit is de laatste begroting in de huidige raadsperiode, waarin raad, college en ambtelijke organisatie op een constructieve manier hebben samengewerkt. Samen hebben we veel van de ambities uit het coalitieakkoord gerealiseerd of in gang gezet.

In de aanloop naar deze begroting speelden de zorgen over de zogenoemde ravijnjaren een belangrijke rol. Inmiddels blijkt dat de financiële vooruitzichten iets gunstiger zijn dan verwacht: de eerder aangekondigde bezuinigingen zijn met twee jaar opgeschoven. Daardoor kunnen wij nu een sluitende begroting voor 2026 en 2027 aanbieden, zonder dat ingrijpende maatregelen noodzakelijk zijn. Voor de jaren daarna is het financiële beeld minder rooskleurig.

Koers houden

In een periode die voor veel gemeenten gekenmerkt werd door onzekerheden en financiële druk, hebben wij als gemeente laten zien waar we voor staan: samenwerking, koersvastheid en daadkracht. We hebben geen overhaaste financiële beslissingen genomen, maar hebben met elkaar de schouders eronder gezet. We hebben uw raad en onze inwoners betrokken bij onze dilemma's, maar gelukkig kunnen we nog weg blijven bij het maken van ingrijpende keuzes. Hierdoor hebben we rust weten te bewaren. Die rust is niet vanzelfsprekend, maar wel verdiend. Ze is het resultaat van een duidelijke koers en het durven doen van wat nodig is.

Deze begroting is dan ook allesbehalve beleidsarm. We blijven investeren in onze inwoners en in onze gemeente. De lange termijn opgaven gaan we niet uit de weg – integendeel. We leggen een solide basis voor de toekomst, waarop ook het volgende college verder kan bouwen. Met deze begroting zetten we een volgende stap in de ontwikkeling van onze gemeente. Een stap die vertrouwen geeft, en ruimte laat voor verdere groei.

Financiële positie

Op 3 juli 2025 heeft uw raad de voorjaarsnota besproken en een koers uitgezet rondom de te treffen bezuinigingsmaatregelen. Deze zijn na bekendmaking van de Meicirculaire niet nodig gebleken. Toch heeft u zich voor bepaalde maatregelen expliciet uitgesproken. In deze begroting is daarom de bezuiniging op personeel meegenomen van € 300.000 in 2026, oplopend naar € 650.000 vanaf 2028. De extra opbrengst voor beschermd wonen van € 400.000 in 2026 is eveneens opgenomen. Ook de aanpak energiearmoede is verwerkt: € 250.000 in 2026 en 2027 en € 150.000 in de jaren daarna. Verder zijn er enkele kleinere bedragen ingeboekt op het terrein van publicatie en voorlichting en de omgevingsvergunning.

Het saldo bedraagt voor 2026 circa € 1,6 miljoen positief en voor 2027 circa € 1,1 miljoen positief. Vanaf 2028 zijn de tekorten rond de € 0,75 miljoen euro.

Er zijn natuurlijk ook risico's, waarover de komende periode meer duidelijkheid komt. De belangrijkste risico's vormen de DRU (financiële houdbaarheid), Omgevingsdienst Achterhoek (verkenning naar een fusie om aan robuustheidscriteria te voldoen) en actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan van onze gemeentelijke

gebouwen (met name verduurzaming). De (eventuele) financiële consequenties zijn nog niet in deze begroting verwerkt, omdat de exacte omvang op moment van het opstellen van deze begroting nog niet duidelijk zijn.

Speerpunten voor 2026

- Nieuwbouw Integraal Kindcentrum De Woelwaters:

Een investering in modern en toekomstbestendig onderwijs, waar leren, opvang en ontwikkeling samenkomen.

- Woningbouw:

In 2026 start de bouw van de eerste woningen in de Tuit in Varsseveld.

- Mobiliteitsplan:

Aandacht voor bereikbaarheid en verkeersveiligheid. De focus ligt op de veertien hoogst geprioriteerde knelpunten die we de komende jaren nader uitwerken. Denk hierbij aan:

- verbetering van de verkeersveiligheid rondom scholen, sport- en speelvoorzieningen;
- maatregelen voor de verbetering van het fietsnetwerk;
- nadere uitwerking van de zuidelijke rondweg Silvolde;
- reconstructie van wegen.

Voor enkele van deze opgaven trekken wij samen op met de provincie Gelderland.

- Integraal werken sociaal domein – Frank Daamenpand:

Wij richten centrale toegang in voor dienstverlening in werk, ondersteuning, jeugd en zorg aan inwoners. Door 'ontschotting' en samenwerking met ketenpartners ontstaat één loket waar we beter en efficiënter ondersteuning kunnen bieden.

- Recreatie:

We realiseren één of meerdere camperplekken aan de Oude IJssel om toerisme en verblijf in onze gemeente te stimuleren.

Samen met het Waterschap Rijn en IJssel en marktpartijen realiseren we onderdelen uit de visie waterrecreatie.

- Sportaccommodaties:

Aanpassing van de locatie aan de Munsterman van SV Wisch, zodat deze geschikt wordt voor de nieuwe fusievereniging.

- Minimabeleid:

We zetten in op een groter bereik van de doelgroep.

- Bedrijventerreinen:

We werken toe naar de besluitvorming rond de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. We volgen de ontwikkelingen van het waterstofinitiatief in Netterden nauwgezet.

Woonlasten

Wij zijn ons bewust van de druk op onze inwoners door de gestegen kosten in de afgelopen jaren. Twee jaar geleden zijn zij extra belast door de hoge inflatie. Daarom verhogen wij de woonlasten in 2026 slechts beperkt met gemiddeld 1,5%, om zo onze inwoners tegemoet te komen.

- Afvalstoffenheffing: een lichte daling voor meerpersoonshuishoudens.
- Rioolheffing: een daling van gemiddeld 2%.
- Onroerendezaakbelasting (OZB): een stijging van gemiddeld 5%. Per saldo leidt dit tot een beperkte stijging van de totale woonlasten met gemiddeld 1,5% in 2026.

Vooruitblik

Met deze begroting presenteren wij u een solide financieel kader voor de korte termijn en laten wij ruimte voor beleidskeuzes in de komende bestuursperiode. Daarmee zorgen we voor stabiliteit én geven we het nieuwe bestuur de mogelijkheid om eigen accenten te leggen.

De begrotingsuitkomst en de meerjarenraming is als volgt:

Overzicht baten en lasten (x 1.000)	2026	2027	2028	2029
Lasten				
1. De gemeente waar het goed wonen is	47.549	47.176	50.550	50.550
2. De leefbare gemeente	68.662	67.517	67.044	66.875
3. De werkende gemeente	7.238	7.471	7.735	8.818
4. De dienstverlenende gemeente	8.443	8.049	7.943	7.850
Bedrijfsvoering	17.132	17.635	17.897	17.014
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Vennootschapsbelasting	3	3	3	3
Onvoorzien	50	50	50	50
Totaal lasten	149.077	147.900	151.223	151.161
Baten				
1. De gemeente waar het goed wonen is	26.325	25.737	29.000	29.274
2. De leefbare gemeente	14.350	13.118	13.120	13.122
3. De werkende gemeente	1.249	1.249	1.249	1.249
4. De dienstverlenende gemeente	1.362	1.477	1.336	962
Bedrijfsvoering	687	687	687	687
Algemene dekkingsmiddelen	105.986	106.161	103.809	104.816
Totaal baten	149.959	148.429	149.201	150.111
Totaal saldo van baten en lasten (voor bestemming)	882	529	2.022-	1.050-
Mutaties reserves				
Toevoegingen aan reserves	624	623	624	624
Onttrekkingen aan reserves	1.376	1.225	1.931	862
Totaal mutatie reserves	752	602	1.307	238
Totaal saldo lasten	149.701	148.523	151.846	151.784
Totaal saldo baten	151.335	149.654	151.131	150.972
Resultaat na bestemming	1.634	1.131	715-	812-

Structureel begrotingssaldo

Het structureel begrotingssaldo van het betreffend begrotingsjaar en de meerjarenraming ziet er als volgt uit:

Presentatie van het structureel begrotingssaldo(x 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo van baten en lasten	882	529	-2.022	-1.050
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	752	602	1.307	238
Begrotingssaldo na bestemming	1.634	1.131	-715	-812
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-52	565	1.307	277
Structureel begrotingssaldo	1.686	566	-2.022	-1.089

De gemeentewet (artikel 189) en het BBV schrijven voor dat de begroting structureel in evenwicht moet zijn. Dat betekent dat structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Het gaat hierbij om het betreffende begrotingsjaar, dus in dit geval het jaar 2026. Dat is structureel sluitend en daarmee is voldaan aan de voorschriften.

In onze eigen begrotingsdoctrine is als uitgangspunt opgenomen dat elke jaarschijf van de begroting (betreffend begrotingsjaar én meerjarenraming) structureel sluitend moet zijn. Daar wijken we in de meerjarenraming voor 2028 en 2029 van af.

Wat wordt met beslissing bereikt

Met de vaststelling van de Programmabegroting 2026 autoriseert de raad het aangaan van verplichtingen door het college van B&W binnen de door de raad gestelde inhoudelijke en financiële kaders. Daarnaast kan worden voldaan aan de verplichting om de Programmabegroting vóór 15 november 2025 aan Gedeputeerde Staten te zenden.

Argumenten om in te stemmen met voorgestelde beslissing(en)

1.1 De programmabegroting 2026 geeft invulling aan het coalitieprogramma en de Voorjaarsnota 2026.

De Voorjaarsnota 2026 met de benoemde ontwikkelingen, het coalitieprogramma, de begrotingsdoctrine en de meicirculaire 2025 vormen de basis voor deze programmabegroting. Daarnaast zijn in de programmabegroting actuele ontwikkelingen verwerkt.

1.2 De begroting voldoet aan de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De begroting is opgesteld conform de eisen van het BBV. Met deze begroting kunnen de maatschappelijk relevante opgaven worden gerealiseerd op basis van een structureel sluitende begroting met behoud van een voldoende financiële positie en weerstandsvermogen.

1.3 De begroting is structureel sluitend.

Conform de lijn die de afgelopen jaren is ingezet door de raad, pakken we stevig door op de ambities die we de afgelopen periode hebben ingezet. Voor 2026 en 2027 is de begroting structureel sluitend.

1.4 De cijfers van het meerjarenperspectief geven een zo goed mogelijk beeld van de begrotingsjaren 2027-2029.

De cijfers zijn gebaseerd op de huidige inzichten en onze voorstellen. Voor 2028 en 2029 zijn we niet structureel sluitend

1.5 Het college biedt de begroting aan de raad aan, vergezeld van een meerjarenraming

Artikel 190 van de Gemeentewet schrijft voor dat het college jaarlijks de begroting met toelichting en een meerjarenraming met toelichting aan de raad aanbiedt. Dit dient tijdig te gebeuren, zodat -na vaststelling door de gemeenteraad- de begroting vóór 15 november 2025 kan worden aangeboden aan Gedeputeerde Staten.

1.6/2.1 Het vaststellen van de programmabegroting is een bevoegdheid van de raad.

Op grond van artikel 191 Gemeentewet is de raad bevoegd tot het vaststellen van de begroting. De meerjarenraming vereist geen vaststelling.

Kanttekeningen

a. De septembercirculaire 2025 is nog niet verwerkt in de programmabegroting

Conform de begrotingsdoctrine is de meicirculaire 2025 leidend voor de programmabegroting 2026. De septembercirculaire kan voor 2026 wijzigingen met zich meebrengen. Nadat de septembercirculaire is uitgebracht, wordt u over de effecten hiervan geïnformeerd. Deze effecten worden vervolgens meegenomen in de bestuursrapportages van 2026.

b. De meerjarenraming is voor het jaar 2028 en 2029 niet structureel sluitend, daarmee wijken we af van de begrotingsdoctrine

In onze eigen begrotingsdoctrine is als uitgangspunt opgenomen dat elke jaarschijf van de begroting (betreffend begrotingsjaar én meerjarenraming) structureel sluitend moet zijn. Daar wijken we in de meerjarenraming voor 2028 en 2029 van af. Dit komt vooral door de fors lagere rijksbijdrage.

c. We wijken af van het coalitieakkoord

Voor de onderwerpen "elk jaar structureel sluitend", wijken we af van het coalitieakkoord. Ten aanzien van structureel sluitend zijn verwijzen we naar kanttekening b.

Kosten, baten, dekking

Zie bijlage programmabegroting 2026-2029

Uitvoering

Planning

8 oktober	aanleveren technische vragen voor 9:00 bij de griffie
13 oktober	bijeenkomst mondelinge beantwoording technische vragen
3 november	1 ^e termijn raadsvergadering/Algemene beschouwingen
6 november	2 ^e termijn raadsvergadering

Bijlage: Programmabegroting 2026-2029

Burgemeester en wethouders,

R. Frerix

L.J. Werger

Secretaris

Burgemeester

Raadsvergadering d.d.

- ☐ conform voorstel
- ☐ zonder hoofdelijke stemming
- ☐ met algemene stemmen
- ☐ stemmen voor stemmen tegen
- ☐ aangenomen
- ☐ aangenomen met amendement
- ☐ aangehouden
- ☐ verworpen
- ☐ ter vergadering uitgereikt bij agendapunt
- ☐ in handen B&W gesteld
- ☐ opmerkingen/toezeggingen:
- ☐